Taklîd ve İctihâd

TAKLÎD VE İCTİHÂD

'Ümmetin her kesimden cumhûru nazarında, ictihâd da –genel anlamda- câizdir, taklîd de –genel anlamda- câizdir. Ne ictihâdı her bir ferde vâcip kılıp taklîdi harâm kılarlar; ne de taklîdi her bir ferde vâcib kılıp ictihâdı harâm kılarlar.

İctihâd, ictihâda kâdir olan için câizdir, taklîd de ictihâddan âciz olan için câizidir. Peki, ictihâda kâdir olan için taklîd câiz midir? Bunda ihtilâf vardır. Doğru olan: (Muârız) Delîllerin denk olması, vakit darlığından dolayı ictihâd yapılamaması, kendisi için delîlin zâhir olmaması gibi ictihâddan âciz kalındığı durumlarda câiz olduğudur. Âciz olduğu şeyler hakkında, acizlikten dolayı ondan (ictihâdın) vâcibliği düşer ve buna bedel olan taklîde intikal eder. Tıpkı su ile tahâretten âciz olunduğunda (vâcibliğin düşüp ona bedel olan teyemmüme intikal edilmesi) gibi…

Âmî de böyledir, bazı mes'elelerde ictihâd kendisi için mümkün olduğunda, ictihâd onun için câiz olur. Çünkü ictihâd, cüzlere ve kısımlara bölünmeyi kabûl eden bir rütbedir. İ'tibâr edilecek şey kudret ve âcizlik durumlarıdır. Kişi bazı mes'elelerde (buna) kâdir, bazı mes'lelerde (bundan) âciz olabilir. Ancak ictihâd kudreti, matlûbu bilmeyi sağlayan ilimler tahsîl edilmedikçe oluşmaz. Herhangi bir ilim dalında tek bir mes'ele hakında ise ictihâd olabilir.'

Şeyhulislâm İbnu Teymiyye el-Harrânî ed-Dımeşkî (vefâtı: 728 hicrî)

Mecmu'û Fetâvâ (20/203)